GALA TINERILOR ACTORI, CA MODUL CULTURAL ȘI EXPERIENȚĂ ARTISTICĂ

Manifestarea numită "Gala tinerilor actori" are, din start, o bifurcație: e un modul de acțiune în conjuncția turism-cultură, pe care o propune tinerilor săi clienți Compania de turism pentru tineret - și din acest punct de vedere ea s-a finalizat remarcabil în iulie 1990; și e un festival de artă teatrală, deschis celor mai tineri actori, organizat de numita Companie cu sprijinul masiv al Uniunii Teatrale din România și al Ministerului Culturii, la scară națională - Gala dînd acum, la a 8-a ei ediție, satisfacții de grade felurite.

Ea a funcționat, precum altădată, ca o celulă artistică germinativă, din care talentele autentice les spre noi confirmări, capătă girul unui larg conclav specializat și se îmbogățește cu experiență și idei.

Se pot trage concluzii asupra stadiului creativității în teatrul tînăr de azi, pornind de la ceea ce am văzut la Costinești? Răspunsul înclină să fie negativ. S-au prezentat prea puțini candidați. Dintre ei, o bună parte s-au dovedit inadecvați împrejurării festivaliere, unii, nepregătiți; vreo cîțiva, mai- sau ne-informați. Spectacolele Academiei de artă teatrală și cinematografică din București și cel al Teatrului din Ploiești au constituit prezențe utile, nu totdeauna și deplin concludente. Au lipsit numeroși actori tineri relevați în stagiunile din urmă.

Ne-am putut întări însă părerea că opțiunile repertoriale ale tinerilor sînt în genere culte. Nu ni s-au propus acum bagatele. Poezia universală a iubirii, așa cum am ascultat-o și văzut-o scenizată în excepționalul recital al Valeriei Seciu, poezia Anei Blandiana transformată în spectacol cu aură tragică de Larisa Stase Mureșan au potențat cultura repertorială a Galei. Iar recitalul de grup al păpușarilor de la "Țăndărică", comedie caleidoscopică savuroasă pentru toate vîrstele (Elena și Ștefan Săndulescu, Liviu Berehoi, Brîndușa Zalța Silvestru) a marcat o relație posibilă, eficace, între străvechi modalități histrionice ale domeniului și inventivitatea modernă, sprijinită de o temeinică profesionalitate. Concurenții s-au mișcat pe o arie literară amplă de la Shakespeare, la Marin Sorescu, arie în care numai două-trei parcele ar fi putut să rămînă nedesțelenite. În mod normal și adecvat s-au produs proză, poezie, dramaturgie, fragmente de spectacol, pantomimă, într-o varietate de prestații multicolore. Faptul că au existat și prezențe decolorate arată, printre altele, că artiștii în cauză nu au ajuns să realizeze sensul festivalului ce le e consacrat și nici acela al propriei lor implicări aici.

În legătură cu fenomenele ce au nemulțumit ar fi de glosat din nou asupra conceptului de recital. Gala de la Costinești, prin condiționările ei de geografie și spații special dedicate actului teatral, nu poate fi deocamdată decît o manifestare cu recitaluri individuale și de grupuri mici. E însă de operat distincția necesară între citire simplă, anodină a unor texte (chiar memorizate) - cum s-a petrecut cu cineva care, cu coroana lui Mircea în cap, cu paloșul aceluia în mînă și într-o imobilitate inflexibilă, ne-a spus un monolog din piesa lui Dan Tărchilă, - recitare cu mai multă sau mai puțină declamație, cu retorism ori fără, a unor poeme colate fără noimă, sau a unor lucrări de specii și facturi prea diferite ca să li se poată stabili o legătură plauzibilă, și recital. Recitalul e spectacolul cu un singur actor, în care acesta, cu ajutorul unui regizor (eventual), al unui scenograf (eventual), al unui muzician (eventual), al unor colegi care să dea replică (eventual) și cu oarecare aparat scenic dezvoltă interpretarea unui text dat (integral ori fragmentar) aparținînd unui unic personaj. Evident, actorul singur își poate asigura uneori regia, scenografia, aparatul scenic, pentru constituirea acestui monospectacol ce urmează a-i releva virtuțile. Și polivalența.

Nu e o definiție, ci doar o sugestie despre ce s-a abilitat prin tradiție, prin galele de recitaluri de la noi, ca fiind o formulă convingătoare și, încă o dată, relevantă. Variațiile în cadrul formulei sînt, bineînțeles, inonbrabile.

Am avut, anul acesta, puține recitaluri la Costinești. Și, în ansamblu un coeficient redus de teatralitate, pe care l-a coborît surprinzător defilarea la microfon cu improvizații a cîștigătorilor, în seara finală. Unele, însă, doveditoare în sensul de mai sus. Arta iubirii rămîne de exemplaritate.

Gala din iulie are și un sens propedeutic. Acționînd asupra unui public tînăr, cu sute - poate mii - de spectatori genuini, ea trezește gustul pentru teatru, e capabilă să sădească o deprindere și, poate, la unii, interesați și de judecata juriului (anul acesta dînd un verdict judicios, bine întemeiat) un spor de conștiință apreciativă.

E de presupus că fertilele dezbateri de creație la care au participat artiști, critici, alți oameni de cultură, nu vor rămîne fără amintire. Contactele umane, favorizate de climatul festivalului, de cadrul vacanțier, au și ele însemnătatea lor. Faptul că artiștii s-au putut vedea unii pe alții - ceea ce li se întîmplă rar - e, de asemenea, o întîmplare fericită.

S-au făcut, în discuții, observații asupra unor carențe organizatorice. S-au propus multe soluții viitoare pentru perfecționarea manifestării - unele interesante, altele utopice, cîteva aluriștice - adică neținînd seama de scopuri, locuri și circumstanțe. Probabil că organizatorii le vor lua în studiu pe cele lucide și operante. E sigur însă că amfitrionatul va fi aici și în viitor tot atît de generos ca acum. Factorii care au colaborat cu generoasa și inspirata Companie Autonomă de Turism pentru Tineret la înfăptuirea Galei tinerilor actori își pot declara, cred, sincer, satisfacția față de rezultatul general. Și, dacă ni se permite, chiar pentru existența, în acest an, a Festivălului într-o continuitate ea însăși stimulatoare. Ca unul dintre cei care l-am întemeiat în 1983, și am suferit cînd a fost supus ingerințelor și injoncțiunilor mizerabile ale fostului for cultural de stat - ce stăruia să-l și desființeze - sînt cît se poate de bucuros că l-am văzut trăind - și interesînd și azi.

VALENTIN SILVESTRU